

VALSTYBINĖ MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBA

SU MAISTU
BESILIEČIANTYS
GAMINIAI IR
MEDŽIAGOS

REKOMENDACIJOS

2019-10-25
VILNIUS

Turinys

ĮVADAS.....	2
TEISINIS REGULIAVIMAS	2
BENDRIEJI TEISĖS AKTAI	3
Pagrindų reglamentas	3
Geros gamybos praktikos (GGP) reglamentas	4
SPECIALIEJI REIKALAVIMAI	4
Plastikai	5
Perdirbtas plastikas.....	6
Veikliosios ir protingosios žaliavos ir gaminiai	6
Keramikos gaminiai	7
Regeneruotos celiuliozės plėvelė	8
Kitos žaliavų ir gaminių grupės	8
Popierius ir kartonas.....	8
Gumos ir elastomerai	9
Metalai bei kiti gaminiai ir medžiagos, skirti liestis su maistu	9
KITI INFORMACIJOS ŠALTINIAI IR REKOMENDACIJOS	9
ATITIKTIES DEKLARACIJA.....	10
MBM GAMINTOJŲ IR TIEKĖJŲ SĄRAŠAS.....	11
IŠVADOS/ REZIUMĖ.....	12

ĮVADAS

Maistas (taip pat ir gėrimai), iki bus suvartotas, gamybos, perdirbimo, sandėliavimo, ruošimo ir pateikimo etapuose liečiasi su daugybe įvairių gaminių ir medžiagų. Tokie gaminiai ir medžiagos vadinami **su maistu besiliečiančiais gaminiais ir medžiagomis (MBM)**.

MBM - tai medžiagos ir gaminiai, kurie būdami gatavi, yra skirti liestis su maistu arba jau liečiasi su maistu ir yra skirti tam tikslui, arba gali būti pagrįstai tikimasi, kad įprastomis ar numanomomis naudojimo sąlygomis gali liestis su maistu:

- maisto **gamybos įranga**: maisto pramonės rezervuarai, talpyklos, vamzdynai, diržai, konvejerių juostos, kavos virimo aparatai ir kt.,
- maisto **pakuotės**: dėžutės, maišeliai, indeliai, dėklai, plėvelės, kibirėliai ir kt.,
- virtuvės ir stalo **įrankiai ir indai**: pjaustymo lentelės, plaktuvai, puodai, samčiai, pirštinės, šakutės, šaukštai, peiliai, dubenys, lėkštės, puodeliai, taurės ir kt.

Su maistu besiliečiančiais gaminiais nelaikomi stacionarūs viešojo ar privataus vandens tiekimo įrenginiai, antikvariniai gaminiai, taip pat dangos, kurios sudaro maisto dalį ir gali būti valgomos (pvz., sūrių, dešrelių valgomi apvalkalai).

MBM gaminami iš įvairių žaliavų ir medžiagų, pvz., plastiko, popieriaus, metalo, stiklo. Gaminant galutinį MBM gaminį taip pat gali būti naudojami klijai, dažai ir dangos. Yra daug MBM, pagamintų ne iš vienos, o iš kelių skirtingų medžiagų sluoksnių.

Liesdamosi su maistu, MBM gali perduoti (išskirti) savo sudedamąsias medžiagas į maistą. Prarijus didelius tokių medžiagų kiekius, jos gali kelti pavojų žmonių sveikatai arba keisti maisto kokybę, todėl MBM turėtų būti pakankamai inertiškos. Siekiant užtikrinti MBM saugą ir palengvinti laisvą prekių judėjimą, Europos Sąjungos teisė numato privalomu reikalavimus, kurių turi laikytis verslo subjektai.

Verslo subjektai (fiziniai ir juridiniai asmenys, MBM žaliavų gamintojai, tarpinių ir galutinių MBM bei maisto produktų gamintojai, taip pat MBM importuotojai ir platintojai) yra atsakingi už tai, kad jų kontroliuojamame versle būtų garantuojamas teisės aktų reikalavimų laikymasis.

Europos Komisijos Jungtiniam tyrimų centrui (angl. JRC) priklausanti Europos Sąjungos etaloninė laboratorija dėl su maistu besiliečiančių medžiagų (angl. [EURL-FCM](#)) teikia mokslinę ir techninę pagalbą ES ir valstybėms narėms (toliau - VN) apie su maistu besiliečiančių medžiagų tyrimus ir analizę.

Daugiau informacijos apie su maistu besiliečiančius gaminius ir medžiagas galima rasti [Europos Komisijos](#) (toliau – EK) tinklalapyje.

TEISINIS REGULIAVIMAS

ES teisės aktai, reglamentuojantys MBM, yra bendro pobūdžio, t. y. taikomi visiems MBM, arba specialieji, t.y. taikomi tik konkrečioms medžiagoms ar gaminių grupėms.

Su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų saugą tikrina juos pateikę verslo subjektai ir VN kompetentingos institucijos oficialios kontrolės metu. Medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, politiką Lietuvos Respublikoje formuoja ir įgyvendina Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija ir Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba.

BENDRIEJI TEISĖS AKTAI

Taikomi visiems su maistu besiliečiantiems gaminiams ir medžiagoms.

Pagrindų reglamentas

[2004 m. spalio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas \(EB\) Nr. 1935/2004](#) dėl žaliavų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, ir panaikinantis Direktyvas 80/590/EEB ir 89/109/EEB (toliau – Reglamentas (EB) Nr. 1935/2004), dar vadinamas *Pagrindų reglamentu*, nurodo pagrindinius MBM saugos ir inertiškumo reikalavimus. MBM laikomos saugiomis, jei jos pagamintos laikantis geros gamybos praktikos (toliau – GGP), o iš jų į maisto produktus išsiskiriančios sudedamosios dalys nekelia pavojaus žmonių sveikatai, nepriimtina nekeičia maisto sudėties arba nekeičia maisto skonio ir/ar kvapo. Reglamentas nurodo, kad MBM ženklavimas, reklamavimas ir pateikimas neturi klaidinti vartotojų.

Reglamentu (EB) Nr. 1935/2004 valstybėms narėms leidžiama priimti konkrečias nacionalines priemones, jei ES lygmeniu nėra privalomų priemonių (teisės aktų).

Susilietę su maistu, MBM į maisto produktus neturi perduoti (išskirti) nepriimtino kiekio sudedamųjų dalių (migracija). Reglamentas (EB) Nr. 1935/2004 numato procedūras, kaip turi būti vykdomas cheminių medžiagų, kurios naudojamos MBM gamyboje, saugos įvertinimas. MBM saugos vertinimą atlieka Europos maisto saugos tarnyba (angl. [EFSA](#)).

Reglamentas (EB) Nr. 1935/2004 nustato MBM ženklavimo taisykles. Ant MBM, kurios dar nesiliečia su maistu, juos pateikiant į rinką, turi būti užrašyta:

- žodžiai „skirta liestis su maistu“ arba konkreti nuoroda apie jų naudojimą (pvz., kavos aparatas, sriubos šaukštas) arba simbolis¹

- jei reikia, specialios saugaus naudojimo instrukcijos;
- pavadinimas arba prekių ženklas;
- EB įsisteigusio gamintojo, perdirbėjo arba pardavėjo, atsakingo už pateikimą į rinką, adresas arba registruota buveinė;
- ženklavimo arba identifikavimo duomenys atsekamumui užtikrinti.

Reglamente nustatyti reikalavimai dėl atitikties deklaracijos ir dokumentų atitiktčiai įrodyti pateikimo, atsekamumo visuose MBM etapuose užtikrinimo.

¹ Išsamesnė informacija pateikiama EK dokumente dėl [MBM ženklavimo simbolių](#)

I priede išvardintos žaliavų ir gaminių grupės, kurioms EK gali nustatyti specialias priemones.

Geros gamybos praktikos (GGP) reglamentas

Visi su maistu besiliečiantys gaminiai ir medžiagos turi būti gaminami laikantis bendrųjų ir specialiųjų geros gamybos praktikos (GGP) taisyklių. Visi ūkio subjektai turi įdiegti veiksmingas jų atliekamų gamybos operacijų kokybės valdymo sistemas, kurios turi atitikti jų padėtį tiekimo grandinėje. Reikalavimai gerai gamybos praktikai yra nustatyti [2006 m. gruodžio 22 d. Komisijos Reglamente \(EB\) Nr. 2023/2006](#) dėl medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, geros gamybos praktikos. Reglamentu užtikrinama, kad MBM gamybos procesas yra gerai kontroliuojamas, o pagamintos MBM atitinka jiems taikomus reikalavimus:

- tinkamos patalpos ir įrenginiai, personalas žino kritinius gamybos etapus,
- yra dokumentais patvirtintos kokybės užtikrinimo ir kokybės kontrolės sistemos ir
- tinkamai parenkamos pradinės žaliavos užtikrina galutinių gaminių saugą ir inertiškumą.

GGP taisyklės taikomos visuose MBM gamybos grandinės etapuose, nors pradinių medžiagų gamybai taikomi kiti teisės aktai.

[Lietuvos pakuotojų asociacija](#) (LPA) parengė leidinį „Medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, geros gamybos praktikos taisyklės“ (2007).

SPECIALIEJI REIKALAVIMAI

Reglamento (EB) Nr. 1935/2004 priede yra nurodyta **17 žaliavų ir gaminių grupių**, kurioms gali būti taikomos konkrečios priemonės – specialūs teisės aktai.

ES lygmeniu konkretūs teisės aktai yra 4 žaliavų ir gaminių grupėms:

- plastikui (ir perdirbtam plastikui),
- veikliosioms bei protingosioms žaliavoms ir gaminiams,
- keramikai,
- regeneruotos celiuliozės plėvelei.

[Lietuvos higienos norma HN 16:2011 „Medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, specialieji saugos reikalavimai“](#), patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. birželio 19 d. įsakymu Nr. V-541 Lietuvoje įteisino ES direktyvas. Joje nustatyti specialieji saugos reikalavimai keramikos gaminiams, regeneruotos celiuliozės plėvelei, elastomerams ir gumai. Be to, šioje normoje nustatyti nacionaliniai reikalavimai Lietuvos Respublikoje pagamintam ir į ją importuotam popieriui ir kartonui, įskaitant perdirbtą popierių ir kartoną.

Plastikai

Plastikais vadinamos sintetinės medžiagos, pagamintos iš įvairių organinių polimerų, kurių sudėtyje yra priedų (užpildų, plastifikatorių, dažų ir kt.). Plastikai labai plačiai naudojami gaminant, perdurbant, sandėliuojant, transportuojant ir pakuojant maistą, nes pasižymi savybėmis, kurių neturi kitos medžiagos ar gaminiai.

[2011 m. sausio 14 d. reglamentu \(ES\) Nr. 10/2011 dėl plastikinių medžiagų ir gaminių](#) (toliau – Reglamentas (ES) Nr. 10/2011) yra nustatytos konkrečios priemonės plastikams. Reglamente nustatyti plastikinių MBM sudėties reikalavimai ir nurodomas cheminių medžiagų, kurias leidžiama naudoti gaminant plastikines MBM, Sąjungos sąrašas, taip pat nurodomi šių medžiagų naudojimo apribojimai ir nustatomos plastikinių medžiagų ir gaminių atitikties nustatymo taisyklės (maistinių modelių tirpalų, bandymo trukmės ir temperatūros parinkimas).

Užtikrinant plastikinių medžiagų saugą, labai svarbu laikytis nurodytos išsiskyrimo (migracijos) ribinės vertės. Išsiskyrimo ribinė vertė nurodo didžiausią leidžiamą medžiagų kiekį, kuris leidžiamas migruoti iš MBM į maistą. Reglamento (ES) Nr. 10/2011 I priede nurodytame Sąjungos sąraše išvardintoms medžiagoms (monomerams, priedams, gamybos pagalbinėms medžiagoms) nurodytos „konkrečios išsiskyrimo ribinės vertės“ (SML), kurias nustatė EFSA, remdamasi kiekvienos konkrečios medžiagos toksiškumo duomenimis. Siekiant užtikrinti bendrą plastikinių MBM inertiškumą, bendra visų sudedamųjų dalių migracija į maistą negali viršyti „suminės išsiskyrimo ribinės vertės“ (OML), kuri yra 10 mg/dm² maisto produkto kontaktinio paviršiaus, tačiau jei plastikinis MBM skirtas kūdikiams ir mažiems vaikams - 60 mg/kg maisto.

Siekiant užtikrinti plastikinių MBM saugą, kokybę ir atitiktį visoje gamybos grandinėje, išskyrus mažmeninės prekybos etapą, turi būti pateikiami duomenys apie sudėtį (tarpinius produktus). Šiuo tikslu visoms plastikinėmis MBM privalo būti pateikta Atitikties deklaracija. Kompetentingų institucijų prašymu, verslo subjektai turi pateikti atitiktį patvirtinančius dokumentus, įrodančius plastikinių MBM saugą. Patvirtinamieji dokumentai yra svarbūs patvirtinant gamintojo atsakomybę dėl GGP įgyvendinimo ir laikymosi.

Perdirbtas plastikas

Reglamente (ES) Nr. 10/2011 konkrečios priemonės ir sudėties kriterijai yra nustatyti naujoms plastikinėms MBM. Po to, kai šie gaminiai buvo panaudoti, jie jau neatitinka Reglamento (ES) Nr. 10/2011 reikalavimų, nes jų atliekose gali būti ankstesnio naudojimo likučių, teršalų dėl netinkamo naudojimo ar neleistinai naudotų medžiagų. Todėl yra nustatyti specialūs reikalavimai, siekiant užtikrinti, kad iš perdirbto plastiko pagaminti MBM būtų saugūs. ES yra atskiras reglamentas dėl perdirbimo procesų kontrolės: [2008 m. kovo 27 d. Komisijos reglamentas \(EB\) Nr. 282/2008 dėl perdirbto plastiko medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, ir iš dalies keičiantis Reglamentą \(EB\) Nr. 2023/2006](#) (toliau – Reglamentas (EB) Nr. 282/2008)

Reglamentas (EB) Nr. 282/2008 numato, kad perdirbto plastiko medžiagos ir gaminiai gali būti tiekiami į rinką tik jeigu jie pagaminti iš perdirbto plastiko, kurio perdirbimo procesui suteiktas leidimas. Kad perdirbimo procesui būtų suteiktas leidimas, [VN kompetentingai institucijai](#) turi būti pateikta paraiška dėl leidimo perdirbimo procesui suteikimo. EFSA vertina perdirbimo proceso saugą ir pateikia nuomonę, EK priima sprendimą dėl leidimo suteikimo, taip pat skelbia perdirbimo procesų Bendrijos registrą. Tiek su galutiniais iš perdirbto plastiko pagamintais medžiagomis ir gaminiiais, tiek su perdirbtu plastikumu turi būti pateikta atitikties deklaracija.

Veikliosios ir protingosios žaliavos ir gaminiai

Veikliosios žaliavos ir gaminiai pailgina supakuoto maisto galiojimo laiką arba išlaiko ar pagerina jo būklę, išskirdami medžiagas į supakuotą maistą ar jo aplinką, arba jas absorbuodami, protingosios žaliavos ir gaminiai kontroliuoja (stebi) supakuoto maisto ar jo aplinkos būklę, todėl šiai MBM grupei netaikoma bendroji inertiškumo taisyklė, nurodyta Reglamente (EB) Nr. 1935/2004. Šios medžiagos gali būti įdėtos į atskirą talpyklą, pvz., popierinį maišelį, arba gali būti tiesiogiai įterptos į pakuotės žaliavą. Specialieji reikalavimai veikliosioms ir protingosioms žaliavoms ir gaminiams nustatyti [2009 m. gegužės 29 d. Komisijos reglamente \(EB\) Nr. 450/2009 dėl veikliųjų ir protingųjų žaliavų ir gaminių, skirtų liestis su maistu](#)

Reglamentas nustato veikliųjų ir protingųjų žaliavų ir gaminių tiekimo rinkai reikalavimus, numato leidžiamų naudoti medžiagų, kurios gali būti naudojamos veikliuosiuose ir protinguosiuose komponentuose, Bendrijos sąrašą.

Veikliosios ir protingosios žaliavos ir gaminiai, kurie jau liečiasi su maistu, turi būti tinkamai paženklinami, kad vartotojai galėtų atpažinti nevalgomas dalis, ženklinant atitinkamu užrašu ir, jei įmanoma, simboliu.

Visais prekybos etapais, išskyrus pardavimą galutiniam vartotojui, prie šių žaliavų ir gaminių turi būti pridėta rašytinė atitikties deklaracija.

Keramikos gaminiai

Keramikos gaminiai yra gaminami iš neorganinių medžiagų mišinio, paprastai molio ar kitų mineralinių medžiagų (pvz., silikatų) ir vandens ir formuojami į norimas formas. Suformavus gaminius, jie išdeginami krosnyje aukštoje temperatūroje, po to jie dažniausiai glazūruojami, emaliuojami ir (ar) dekoruojami. Plačiai naudojami virtuvės indai ir stalo reikmenys: lėkštės, puodeliai, dubenys, ąsočiai, kepimo formos ir kt.

[Lietuvos higienos normoje HN 16:2011 „Medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, specialieji saugos reikalavimai“](#) nustatyti reikalavimai dėl galimo švino ir kadmio migravimo iš keramikos gaminių. Teisės aktas nustato didžiausius leistinus išsiskiriančių iš keramikos gaminių šių metalų kiekius, nustato jų išsiskyrimo nustatymo taisykles, nurodo, kad prie keramikos gaminių visais prekybos etapais, įskaitant ir mažmeninės prekybos etapą, turi būti pridėta rašytinė atitikties deklaracija.

Regeneruotos celiuliozės plėvelė

Tai plona lakštinė medžiaga, gauta iš išgrynintos celiuliozės, pagamintos iš neperdirbtos medienos ar medvilnės, kuri plačiai žinoma prekinio pavadinimu „Cellofanas“. Naudojama kaip pakavimo medžiaga, pvz., kepiniams, konditerijos gaminiams, riešutams, džiovintiems vaisiams ir prieskoniams pakuoti, taip pat virtos, rūkytos mėsos gaminių, pvz., dešrelių, kumpių, vyniotinių, taip pat kai kurių rūšių sūrių gamyboje.

[Lietuvos higienos normoje HN 16:2011 „Medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, specialieji saugos reikalavimai“](#) nustatyti reikalavimai nepadengtai, padengtai celiuliozine arba plastikine danga regeneruotos celiuliozės plėvelei. Teisės akte išvardintos leidžiamos naudoti medžiagos ir gaminių grupės, naudojimo apribojimai, nurodoma, kad prekybos etapuose, išskyrus mažmeninę prekybą, turi būti pateikta atitikties deklaracija.

Kitos žaliavų ir gaminių grupės

Visoms kitoms MBM grupėms taikomi tik bendrieji saugos reikalavimai bei atsargumo principas, tačiau gali būti nustatytos nacionalinės nuostatos (pvz., Lietuvos Respublikoje – popieriui ir kartonui).

Popierius ir kartonas

Popierius ir kartonas daugiausia sudarytas iš balintų arba nebalintų celiuliozės pluoštų (apie 99 %), jo sudėtyje gali būti natūralių mineralų ir polimerų, taip pat klijų, užpildų, pigmentų, dažų ir kt. priedų. Popieriaus ir kartono gamyboje gali būti naudojamas ir perdirbtas popierius ir kartonas. Priklausomai nuo numatomo galutinio naudojimo, popierius ir kartonas gali būti nepadengtas arba impregnuotas, padengtas, arba būti daugiasluoksnio kompozito dalimi (pvz., Tetra Pak®).

[Lietuvos higienos normoje HN 16:2011 „Medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, specialieji saugos reikalavimai“](#) nustatyti reikalavimai Lietuvos Respublikoje pagamintam ir importuotam popieriui ir kartonui, skirtam liestis su maistu. Teisės akte nurodyti naudojimo

apribojimai, didžiausi leistini iš popieriaus į maistą migruojančių medžiagų lygiai, reikalavimai perdirbtam popieriui ir kartonui.

Gumos ir elastomerai

Guma gaunama vulkanizacijos proceso metu, skirstoma į natūralią (iš kaučiuko) ir sintetinę (susintetintą naudojant naftos chemiją). Gumos gaminiai daugiausiai naudojami maisto perdirbimui ir tvarkymui. Tai konvejerių juostos, žarnos, vamzdžiai, besisukantys transportiniai volai, gamybos įrangos tarpinės ir sandarikliai, taip pat dangtelių tarpinės. Rinkoje paplitę kūdikiams skirti žindukai ir čiulptukai, pagaminti iš gumos.

[Lietuvos higienos normoje HN 16:2011 „Medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, specialieji saugos reikalavimai“](#) nustatyti reikalavimai N- nitrozaminų ir N-nitro junginių, galinčių pavirsti N-nitrozaminais, migracijos iš žindukų ir čiulptukų, pagamintų iš elastomerų ir gumos, ribojimai.

Metalai bei kiti gaminiai ir medžiagos, skirti liestis su maistu

[Lietuvos higienos normoje HN 16:2011 „Medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, specialieji saugos reikalavimai“](#) nustatyti reikalavimai, kurie taikomi Lietuvos Respublikoje pagamintiems ir į Lietuvos Respubliką importuotiems gaminiams ir medžiagoms (nustatyti kai kurių cheminių medžiagų, migruojančių iš gaminių ir medžiagų į maistą, didžiausi leidžiami kiekiai).

KITI INFORMACIJOS ŠALTINIAI IR REKOMENDACIJOS

Kai tam tikrai MBM gaminių ar medžiagų grupei nėra nustatytų specialiųjų reikalavimų - konkrečių teisės aktų, patartina naudoti kitus dokumentus, pvz., gaires, rekomendacijas:

- EK, EFSA ar VN kompetentingų institucijų parengtas rekomendacijas,
- Europos Tarybos (CoE) parengtus pareiškimus,
- Pramonės asociacijų parengtus dokumentus,
- Europos ir tarptautinius standartus (EN, ISO)

Pvz., EK yra parengusi rekomendacijas ir toms MBM grupėms, kurioms taikomi specialūs reikalavimai (pvz., plastikams, veikliosioms ir protingosioms žaliavoms ir gaminiams). Rekomendaciniais dokumentais siekiama padėti geriau suprasti teisės aktų nuostatas ir jų įgyvendinimo klausimus.

ES, nacionaliniai teisės aktai ir kiti informacijos šaltiniai pateikti 1 priede.

ATITIKTIES DEKLARACIJA

Su maistu besiliečiančios medžiagos ir gaminio gamintojas arba tiekėjas/ importuotojas turi užtikrinti savo klientą, kad jo produktas atitinka galiojančius ES ir nacionalinius teisės aktus.

ES reikalavimai pateikti atitikties deklaraciją nustatyti:

- Plastikinėms MBM;
- Perdirbtam plastikui;
- Keramikos gaminiams;
- Veiklosiems ir protingosioms žaliavoms ir gaminiams;
- Regeneruotos celiuliozės plėvelei;
- Lakuotoms arba dengtom medžiagoms ir gaminiams (*pateiktoms rinkai nuo 2018-09-06*).

Visais prekybos etapais, išskyrus pardavimą galutiniams vartotojui, prie gatavų plastikinių medžiagų ir gaminių, tarpinių jų gamybos produktų, taip pat cheminių medžiagų, skirtų šių medžiagų ir gaminių gamybai (išskyrus mažmeninės prekybos etapą), turi būti pridėta rašytinė atitikties deklaracija.

Kiekvienas gamintojas, priklausomai nuo padėties tiekimo grandinėje (cheminės medžiagos, tarpinio produkto ar gatavo gaminio gamintojas/ tiekėjas), privalo savo klientams išduoti atitikties deklaraciją, kurioje privalo būti Reglamento (ES) Nr. 10/2011 IV priede nustatyta informacija.

- Monomero arba priedo gamintojas turi užtikrinti, kad medžiaga yra leidžiama naudoti ir atitinka Sąjungos sąraše nurodytus apribojimus ir specifikacijas.
- Tarpinio plastikinio gaminio gamintojas turi užtikrinti, kad visi monomerai ir priedai yra leidžiami naudoti, ir nurodyti naudojimo sąlygas, kuriomis bus neviršytos migracijos (išsiskyrimo) ribos.
- Gatavo gaminio gamintojas turi nurodyti naudojimo sąlygas, kuriomis bus neviršytos migracijos (išsiskyrimo) ribos, ir apribojimus. Migracijos (išsiskyrimo) tyrimai turi būti atliekami su gatavais gaminiams, siekiant patikrinti jų atitiktį.

Plastikinio MBM gaminio atitikties deklaracijos pavyzdys pateiktas 2 priede.

Galutinių iš perdirbto plastiko pagamintų medžiagų ir gaminių bei perdirbto plastiko atitikties deklaracijos turi atitikti Reglamento (EB) Nr. 282/2008 12 straipsnio reikalavimus.

Prie keramikos gaminių visais prekybos etapais, įskaitant ir mažmeninės prekybos etapą, turi būti pridėta rašytinė atitikties deklaracija, kurią turi išduoti ES įsisteigęs gamintojas ir pardavėjas ir kurioje turi būti pateikta Lietuvos higienos normos HN16:2011 IV skyriaus 30.1 punkte nurodyta informacija.

Visais prekybos etapais, išskyrus pardavimą galutiniam vartotojui, prie veikliųjų ir protingųjų žaliavų ir gaminių, besiliečiančių ar nesiliečiančių su maistu, ar komponentų, skirtų šioms žaliavoms ir gaminiams gaminti, ar medžiagų, skirtų šiems komponentams gaminti, verslo operatorius turi pridėti rašytinę atitikties deklaraciją, kurioje turi būti Reglamento (EB) Nr. 450/2009 II priede išdėstyta informacija.

Prekybos etapais, išskyrus mažmeninę prekybą, prie medžiagų ir gaminių, pagamintų iš regeneruotos celiuliozės plėvelės, kuri skirta liestis su maisto produktais, turi būti pridėta raštiška deklaracija, kaip nurodyta Lietuvos higienos normos HN16:2011 V skyriaus 30 punkte. Deklaracijos pateikti nereikia, jei šie gaminiai ir medžiagos dėl savo pobūdžio yra aiškiai skirti liestis su maisto produktais.

Verslo subjektai turi užtikrinti, kad prie lakuotų arba dengtų medžiagų ir gaminių, pateiktų rinkai nuo 2018-09-06, būtų pridėta rašytinė atitikties deklaracija, kurioje turi būti Komisijos reglamento (ES) 2018/213 I priede nustatyta informacija. Deklaracija turi būti prieinama visuose gamybos, perdirbimo ir skirstymo etapuose, išskyrus mažmeninės prekybos etapą.

MBM GAMINTOJŲ IR TIEKĖJŲ SĄRAŠAS

Vadovaujantis VMVT direktoriaus 2015 m. birželio 29 d. įsakymu Nr. B1-647 patvirtinta „[Dėl pranešimo \(notifikavimo\) apie su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojus ir \(ar\) tiekėjus, Lietuvos Respublikoje gaminančius ir \(ar\) rinkai tiekiančius su maistu besiliečiančias medžiagas ir gaminius, tvarkos aprašo patvirtinimo](#)“ tvarka, visi su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojai ir tiekėjai (iš ES ir ne ES šalių), Lietuvos Respublikoje gaminantys ir (ar) tiekiantys rinkai su maistu besiliečiančius gaminius ir medžiagas, turi būti įtraukti į VMVT Su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojų ir tiekėjų sąrašą.

Už ūkio subjekto įtraukimą į sąrašą valstybės rinkliava neimama.

MBM gamintojai ir tiekėjai turi [VMVT teritoriniam padaliniiui](#) pagal faktinę vykdomos ar numatomos vykdyti veiklos vietą raštu, elektroniniu paštu ar kitomis elektroninėmis priemonėmis pateikti pranešimą apie MBM gamintoją ir (ar) tiekėją.

[Su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojų ir tiekėjų sąrašas](#) skelbiamas VMVT internetinėje svetainėje. Sąrašas suteikia maisto tvarkymo subjektams galimybę įvertinti, ar MBM gamintojai ir (ar) tiekėjai, iš kurių perkama, pvz., maisto gamybos įranga, įrankiai, indai, pakuotės, yra patikimi ir vykdo privalomus teisės aktų reikalavimus.

IŠVADOS/ REZIUOMĖ

Su maistu besiliečiantis gaminys ar medžiaga atitiks reikalavimus, jeigu bus:

- Pagamintas laikantis geros gamybos praktikos (GGP) reikalavimų;
- Gamyboje naudojamos tik leidžiamos žaliavos ir medžiagos (kai gaminių grupei yra patvirtintas tokių medžiagų sąrašas, pvz., plastikai, regeneruota celiuliozės plėvelė);
- Savikontrolės metu atlikti migracijos (SML, OML) tyrimai, įrodo, kad neviršijamos nustatytos ribinės vertės, o MBM, kuri dar nesiliečia su maistu ir skirta tiesiogiai vartotojams, atitinka juslinius (skonio ir kvapo) reikalavimus;
- Atitinka kitus konkrečius reikalavimus ir apribojimus, nurodytus specialiuosiuose reikalavimuose (pvz., dėl maisto produktų rūšių);
- Verslo klientams pateikta tik atitinkanti visus reikalavimus atitikties deklaracija (kai nustatyti reikalavimai, pvz., plastikui, veikliosioms ir protingosioms žaliavoms ir gaminiams ir kt.).

1 priedas. ES, nacionaliniai teisės aktai ir kiti informacijos šaltiniai

MBM grupė	Reikalavimai		Kiti dokumentai, rekomendacijos, pareiškimai
	Bendrieji	Specialieji	
Veikliosios ir protingosios žaliavos ir gaminiai	2004 m. spalio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1935/2004 dėl žaliavų ir gaminių, skirtų liestis su maistu	2006 m. gruodžio 22 d. Komisijos Reglamentas (EB) Nr. 2023/2006 dėl medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, geros gamybos praktikos	ES gairės 2009 m. gegužės 29 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 450/2009 dėl veikliųjų ir protingųjų žaliavų ir gaminių, skirtų liestis su maistu (anglų k.) Cheminių medžiagų, kurioms pagal Reglamentą (EB) Nr. 450/2009 buvo pateikta galiojanti registracijos paraiška, registras (anglų k.)
Klijai		-	-
Keramika		Lietuvos higienos norma HN 16:2011 „Medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, specialieji saugos reikalavimai“	-
Kamštinė danga		-	Europos Tarybos pareiškimas dėl kamščių ir kitų kamštienos medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maisto produktais (anglų k.)
Gumos		Lietuvos higienos norma HN 16:2011 „Medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, specialieji saugos reikalavimai“ (dėl N- nitrozaminų ir N-nitro junginių išsiskyrimo iš elastomerų ar gumos pagamintų žindukų ir čiulptukų)	Europos Tarybos pareiškimas dėl gumos gaminių, skirtų liestis su maisto produktais (anglų k.)
Stiklas		-	Europos Tarybos pareiškimas dėl švino išsiskyrimo į maisto produktus iš stiklo stalo indų (anglų k.)
Jonitinė derva		-	Europos Tarybos pareiškimas dėl jonitinių ir adsorbuojančių dangų maisto produktų gamyboje (anglų k.)

MBM grupė	Reikalavimai		Kiti dokumentai, rekomendacijos, pareiškimai
	Bendrieji	Specialieji	
Metalai ir jų lydiniai		<p>Lietuvos higienos norma HN 16:2011 „Medžiagu ir gaminių, skirtų liestis su maistu, specialieji saugos reikalavimai“ (<i>dėl kai kurių cheminių medžiagų, nurodytų 2 lentelėje</i>)</p>	<p>Europos Tarybos leidinys „Metalai ir lydiniai, naudojami su maistu besiliečiančiose medžiagose ir gaminiuose. Praktinis vadovas gamintojams ir kontroliuojančioms institucijoms“ (<i>leidinį galima atsisiųsti (anglų, prancūzų k.) čia</i>)</p>
Popierius ir kartonas		<p>Lietuvos higienos norma HN 16:2011 „Medžiagu ir gaminių, skirtų liestis su maistu, specialieji saugos reikalavimai“</p>	<p>Europos Tarybos pareiškimas dėl popieriaus ir kartono, skirto liestis su maistu (<i>anglų k.</i>) Europos Tarybos pareiškimas dėl vyniojamo popieriaus virtuvės rankšluosčių ir popierinių nosinaičių (<i>anglų k.</i>)</p>
Plastikai		<p>2011 m. sausio 14 d. Europos Komisijos reglamentas (ES) Nr. 10/2011 dėl plastikinių medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maisto produktais</p> <p>2011 m. kovo 22 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 284/2011, kuriuo nustatomos Kinijos Liaudies Respublikos ir Ypatingojo Administracinio Kinijos Regiono Honkongo kilmės arba iš jų siunčiamų plastikinių virtuvės reikmenų iš poliamido ir melamino importo specialios sąlygos ir išsami tvarka</p>	<p>Sajungos rekomendacijos dėl Reglamento (ES) Nr. 10/2011 dėl plastikinių medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maisto produktais (<i>lietuvių k.</i>)</p> <p>Sajungos rekomendacijos dėl Reglamento (ES) Nr. 10/2011 dėl plastikinių medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maisto produktais, susijusios su informacija tiekimo grandinėje (<i>lietuvių k.</i>)</p> <p>Laikinas plastikuose naudojamų priedų sąrašas (<i>anglų k.</i>)</p>
Perdirbtas plastikas		<p>2008 m. kovo 27 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 282/2008 dėl perdirbto plastiko</p>	<p>Galiojančių paraiškų dėl perdirbimo procesų, skirtų perdirbti plastikines medžiagas ir</p>

MBM grupė	Reikalavimai		Kiti dokumentai, rekomendacijos, pareiškimai	
	Bendrieji	Specialieji		
			medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, ir iš dalies keičiantis Reglamentą (EB) Nr. 2023/2006	gaminius, skirtus liestis su maisto produktais, registras (anglų k.)
Rašalai spausdinimui			2006 m. gruodžio 22 d. Komisijos Reglamentas (EB) Nr. 2023/2006 dėl medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, geros gamybos praktikos (priedas)	Europos Tarybos pareiškimas dėl pakuotėms skirtų rašalų, naudojamų ant nesiliečiančios su maistu pakuotės pusės (anglų k.)
Regeneruota celiuliozė			Lietuvos higienos norma HN 16:2011 „Medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, specialieji saugos reikalavimai“	-
Silikonai			-	Europos Tarybos pareiškimas dėl silikonų naudojimo lietimosi su maistu tikslais (anglų k.)
Tekstilės gaminiai			-	-
Lakai ir dangos			Komisijos reglamentas (ES) 2018/213 dėl bisfenolio A naudojimo lakuose ir dangose, skirtuose liestis su maistu, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 10/2011 nuostatos dėl tos medžiagos naudojimo su maistu besiliečiančiose plastikinėse medžiagose	Europos Tarybos pareiškimas dėl dangų, skirtų liestis su maistu (anglų k.)
Vaškai			-	-
Mediena			-	-

2 priedas. Atitikties deklaracijos pavyzdys (plastikinis MBM gaminy)

Pamėnkalnio g. 15A
05120 Vilnius
Tel. (8 5) 123 4567
el. p. info@abcd.lt, www.abcd.lt

UAB „ABCD“

ATITIKTIES DEKLARACIJA

Gamintojas		UAB „ABCD“, Pamėnkalnio g. 15A, 05120 Vilnius	
Produktai, kuriems taikoma ši deklaracija		PET indeliai maistui (spalvoti ir skaidrūs), 120 ml - 3000 ml, Art. Nr. 1100 - 5500	
Deklaracijos pateikimo data		2017-02-18	
Atitikties deklaracija atitinka			
Produktas atitinka reikalavimus, nustatytus: <ul style="list-style-type: none"> Reglamente (ES) Nr. 10/2011 (su visais pakeitimais) Reglamento (EB) Nr. 1935/2004 (su visais pakeitimais) 3 str., 11 str. 5 d., 15 bei 17 str. Reglamente (EB) Nr. 2023/2006 (su visais pakeitimais) 			
PET indeliai maistui gaminami iš monomerų, kitų pradinių medžiagų ir priedų, įtrauktų į Reglamento (ES) Nr. 10/2011 nurodytą Sąjungos sąrašą. Atitiktis rizikos vertinimas pagal Reglamento (ES) Nr. 10/2011 19 str.			
Informacija dėl cheminių medžiagų, kurioms taikomi apribojimai ir (ar) specifikacijos			
Atitiktis suminei išsiskyrimo ribinei vertei (OML)		OML yra mažesnė nei 10 mg/dm ³ , nustatyta taikant Reglamento (ES) Nr. 10/2011 nurodytas išsiskyrimo tyrimo taisykles (maistiniai modeliniai tirpalai, kuriuose atliktas tyrimas: A, B ir D2, OML2 bandymų sąlygomis). Pagisidaujant, gali būti pateikti patvirtinamieji dokumentai.	
Identifikacinis Nr.	Cheminis pavadinimas	Taikytina konkreči išsiskyrimo ribinė vertė (SML)	Tyrimo rezultatai (arba apskaičiuota išsiskyrimo ribinė vertė)
00785	terephthalic acid	7,5 mg/kg	Šių medžiagų SML nebus viršyta, darant prielaidą, kad 1 kg maisto liečiasi su 6 dm ² kontaktinio paviršiaus
00291	isophthalic acid	5 mg/kg	
00227	ethyleneglycol	30 mg/kg	
00263	diethyleneglycol	30 mg/kg	
00128	acetaldehyda	6 mg/kg	
-	kobaltas	0,05 mg/kg	
-	geležis	48 mg/kg	
Informacija apie maisto priedus			
Medžiagos pavadinimas		E numeris	
Titano dioksidas		E 171	
Kalcio karbonatas		E 170	
Aluminio silikatas (kaolinas)		E 551	
Geležies oksidas		E 172	
Sudėtyje nėra ftalatų, PAA, BPA, BADGE, NODGE, BFDGE, MOH. Sunkieji metalai: vadovaujantis direktyvos 94/62/EB reikalavimais, gaminių gamyboje nenaudojami Pb, Cd, Hg ir Cr.			
Naudojimo specifikacijos			
<ul style="list-style-type: none"> Galinčio liestis maisto produkto rūšis ar rūšys Visų rūšių maisto produktai: vaisiai ir daržovės, sviestas ir margarinas, mėsa, žuvis, sūris, konditerijos ir kulinarijos gaminiai, saldainiai, riebalai ir aliejai, riebaluose esantis maistas			
<ul style="list-style-type: none"> Apdorojimo laikas ir temperatūra bei laikymo liečiantis su maistu reikalavimai Tinka laikyti maisto produktus kambario ir žemesnėje temperatūroje iki 10 dienų. Netinka šildyti mikrobangų krosnelėje ar orkaitėje, netinka sterilizavimui. Vienkartinio naudojimo pakuotė.			
<ul style="list-style-type: none"> Didžiausias su maistu besiliečiančio paviršiaus ploto ir tūrio santykis, kurio atitiktis buvo patikrinta pagal 17 ir 18 straipsnius, arba lygiavertė informacija Atitiktis nustatyti tyrimai atlikti sąlygomis, nurodytomis Reglamento (ES) Nr. 10/2011, taikant paviršiaus ploto ir kiekio santykį (s/v) 6 dm ² kilogramui maisto.			
Funkcinis barjeras			
Nėra funkcinio barjero.			